

Tilsyn – Vågan kommune – Svolveær skole

VEDTAK

Skolemiljø: Forebyggende arbeid, plikten til å informere, aktivitetsplikten

Skolens arbeid med elevens utbytte av opplæringen: Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring

28.september 2021

Sammendrag

Statsforvalteren i Nordland fører tilsyn med Vågan kommune, Svolvær skole. Tilsynet ble åpnet gjennom brev av 17.08.2021. Stedlig tilsyn var 28.08.2021.

Tilsynstema

Hovedtema for tilsynet er skolemiljø (1 og 2) og elevens utbytte av opplæringen (3).

De tre deltema for tilsynet er:

1. Skolens plikt til å arbeide forebyggende, og informere og involvere elever og foreldre
2. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø
3. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæringen og tidlig innsats

Formål

Formålet med tilsynet er å kontrollere om skolen følger gjeldende regelverk på utvalgte områder i opplæringsloven kap. 9A om skolemiljø, og på deler av undervisvurdering (§ 3-10 i forskrift til opplæringsloven), tilpasset opplæring og tidlig innsats 1. - 4.trinn (opplæringsloven §§ 1-3 og 1-4). Vi undersøker også om skolen hører eleven og tar hensyn til elevens meninger og vurderer barnets beste jf. Barnekonvensjonen art. 3 og 12.

Ved å avdekke om skolen ikke jobber godt nok med enkelte områder, kan tilsynet bidra til å øke regelverksforståelsen og regeletterlevelsen i kommunen og på skolen.

Sentrale funn

I tilsynet finner vi at skolen ikke følger loverket på alle områder som vi har sett på:

På tema skolemiljø er skolen i gang med en ny plan for det forebyggende arbeidet og skolens aktivitetsplikt. Ved tilsynstidspunktet var planen ikke behandlet og forankret i skolens rådsorganer, eller tatt i bruk av skolens personale. Dette har ført til flere avvik.

På tema om tilpasset opplæring og tidlig innsats finner vi mange avvik og manglende systematisk arbeid. Kommunens leseplan er ikke tatt i bruk ved skolen.

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av kommunens uttalelse har vi gjort noen endringer i rapporter. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til 31.03.2022.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....2

Innholdsfortegnelse3

1. Innledning4

 1.1 Kort om kommunen4

 1.2 Om gjennomføringen av tilsynet4

2. Skolens plikt til å arbeide forebyggende, og informere og involvere elever og foreldre5

 2.1 Rettslige krav5

 2.2 Våre observasjoner og vurderinger6

 2.3 Våre konklusjoner9

3. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø10

 3.1 Rettslige krav10

 3.2 Våre observasjoner11

 3.2 Våre konklusjoner20

4. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring20

 4.1 Rettslige krav20

 4.2 Våre observasjoner og vurderinger21

 4.3 Våre konklusjoner25

5. Våre reaksjoner26

 5.1 Pålegg om retting26

 5.2 Oppfølging av påleggene26

6. Dere har rett til å klage27

 Vedlegg:28

1. Innledning

Statsforvalteren fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30. I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1 Kort om kommunen

Vågan kommune er den nest største av kommunene i Lofoten når det gjelder innbyggertall. Administrasjonssenteret ligger i Svolvær, hvor også den største grunnskolen ligger. Kommunen har mange befolkningsentre med sine egne skoler eller oppvekstsentre.

På skolens hjemmeside står det at Svolvær skole er en 1-10-skole med 530 elever og rundt 90 ansatte. Ledelsen ved skolen består av rektor og fem avdelingsledere (én for hvert hovedtrinn, én for elevtjenesten/norsk 2 og én avdelingsleder personal/økonomi med merkantilt ansvar). Skolen har satsingsområdene: *Trygt og godt skolemiljø*, *Lesing i alle fag* og *Elevmedvirkning og elevinvolvering*. Vi er gjort oppmerksom på at *Mitt Valg* ikke lenger er et satsingsområde, men vil bli brukt som metode for sosial og emosjonell læring.

Skolen har nylig organisert seg med en innføringsklasse for nyankomne minoritetsspråklige barn med ca. 80 elever. Om lag 30 av disse elevene har særskilt norskopplæring.

Fra skoleåret 2020-2021 er skolene i Vågan kommune med i den statlige Oppfølgingsordningen som skal gi støtte til utviklingsarbeidet på sentrale områder som læringsmiljø og læringsutbytte. Dette skal foregå gjennom analysearbeid (behov) og veiledning til og med skoleåret 2022-2023.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Vågan kommune i brev av 17.08.2021. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Dette er et kombinert tilsyn med deltema fra skolemiljø og skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Skolens plikt til å arbeide forebyggende, og informere og involvere elever og foreldre, jf. opplæringslova §§ 9A-3 andre ledd, 9A-8 første ledd, 9A-9 første ledd og § 9-1.

2. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringslova §§ 9A-2, 9A-4, 9A-5 og § 9-1.
3. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæringen, jf. opplæringslova §§ 1-3, 1-4 og forskrift til opplæringslova § 3-10, samt barnekonvensjonen art. 3 og art. 12.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å avdekke om det er områder i lovverket som skolen ikke arbeider godt nok med, slik at det kan bidra til å øke regelforståelsen og regeletterlevelsen i kommunen og på skolen.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10. Dersom Svolvær skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting. Vi gir derfor påleggene i tilsynet til Vågan kommune som også har ansvar for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 19.11.2021. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen. Vi har behandlet kommentarene fra dere under hvert av de aktuelle temaene, og gjort noen endringer.

2. Skolens plikt til å arbeide forebyggende, og informere og involvere elever og foreldre

2.1 Rettslige krav

Plikten til å forebygge brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene.

Rektor skal sikre at elevene får delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringslova §§ 9 A-8 første ledd og 9-1. Elevene kan bli involvert gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Hvordan elevene skal ta del i arbeidet, skal skolen tilpasse til saken, elevenes alder og forutsetninger.

Rektor skal jobbe for at alle som arbeider på skolen, skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringslova §§ 9 A-3 og 9-1. Rektor skal også jobbe for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet.

For å få til dette må lærerne ha nødvendig kompetanse og tilstrekkelig tid. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, og på trygghet og sosial tilhørighet. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkelser, og det må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse.

Plikten til å informere elever og foreldre om retten til et trygt og godt skolemiljø og om skolens aktivitetsplikt

Skolen skal gi elevene og foreldrene informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, skolens aktivitetsplikt og retten til å melde en sak til Statsforvalteren, jf. opplæringslova § 9 A-9 første ledd. Dere må gi informasjonen på en måte og i et omfang som gjør at elevene og foreldrene kan ivareta sine rettigheter etter loven.

2.2 Våre observasjoner og vurderinger

6

Skolen skal arbeide etter føre-var-prinsippet med å forebygge brudd på elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Derfor må skolen hele tiden arbeide med skolemiljøet for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene. Trivsel og læring er faktorer som gjensidig påvirker hverandre. Elevene må derfor få medvirke i planlegging og gjennomføring av arbeidet for et trygt og godt læringsmiljø. Rektor, som skolens øverste ansvarlige, skal sikre at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Skolen viser til at elevene får medvirke gjennom planlagte samtaler og i møter, og gjennom daglig dialog og aktiviteter i skolehverdagen. De voksne trekker fram at elevrådene med sine tillitselever fra hver klasse, har skolemiljø på dagsorden. Skolen har to elevråd – ett for mellomtrinnet og ett for ungdomstrinnet, og de kan komme med forslag og gi innspill til rektor i saker som handler om skole-miljøet. Ifølge ledelsen har elevrådene blant annet påvirket hvordan skolegården og fellesområder har blitt oppgradert med installasjoner og utstyr.

Rektor redegjør for at skolemiljø skal være et fast punkt i arbeidet med Mitt Valg på klassenivå. I tillegg trekker ledelsen fram Trivselslederprogrammet (TL) med sine trivselsledere som skal sette i gang og styre organiserte aktiviteter i friminuttene. Intensjonen er å skape samhold og aktivitet som skal bidra til et tryggere skolemiljø. Skoleåret startet med aksjonen God skolestart som satte klasse- og skolemiljø i sentrum, og var en del av arbeidet med å bygge gode relasjoner mellom både voksne og barn, og elevene imellom.

Elevene medvirker også i valg og utforming av egne klasse-/trivselsregler innenfor rammen av skolens ordensreglement. Dette skjer hver høst, og er kjent både for elevrådet og de foresatte. For klasse-/trivselsreglene finner vi en felles oppfatning at de blir laget og hengt opp på veggen i klasserommet, men at de ikke alltid blir fulgt, eller tatt opp i klassen til påminning eller revisjon. Her har klasselærer en gylden anledning til å øve på elementer som elevene selv har vært med å bestemme, altså øve på refleksjon, kritisk tenking og etiske valg.

Siden klassens time ikke lenger er lovfestet som en «egen time» er det viktig å lage et system for klasserådsarbeidet som er en del av opplæringen i demokrati og demokratiforståelse, slik at elevene får oppleve medvirkning i skolehverdagen.

Klassene har valgt sine tillitselever, og elevråd er etablert, ett på mellomtrinnet og ett på ungdomstrinnet. Elevene vi møtte til samtale, synes det er fint å være klassens representant. Flere av elevene har vært elevrådsrepresentanter også tidligere år. Elevene fra

ungdomstrinnet kunne ikke huske eller redegjøre for om, eller ev. hvordan de har arbeidet med resultater og oppfølging av Elevundersøkelsen 2020. Elevene kjente heller ikke til om de har gjennomført andre trivselsundersøkelser i klassene, og snakket om resultatene i etterkant, verken i klassen eller i elevråd.

De ansatte nevner *Mitt Valg*, men det kommer ikke til syne i årsplaner hva de skal arbeide med og når. Det kommer heller ikke fram om arbeidet er tidfestet på ukeplan eller knyttet til bestemte tverrfaglige tema eller fag. Enkeltlærere forteller at de arbeider med programmet ukentlig. Foresatte savner dette på ukeplanene, og elevene kjenner ikke til at de har arbeidet med programmet. Slik vi har forstått det, består *Mitt Valg* av digitale undervisningsøker tilpasset hvert hovedtrinn, og at det i tillegg kan kjøres kurs for foresatte og ansatte i SFO. Selv om dette ikke lenger er et satsingsområde, forventer vi å finne dette igjen i skolens og klassenes dokumenter og planer.

Det samme gjelder for *Trivselslederprogrammet* (TL) som blir nevnt av mange, men som ikke har vært i bruk i koronaperioden, og som ikke er kommet i gang eller er planlagt inn fra innværende skoleår. Ledelsens intensjon er å videreføre aktivitetene i TL. Dette programmet handler i høyeste grad om elevmedvirkning. Vi vil minne om at skolen må involvere elevene etter TL sine intensjoner; trivselsledere forplikter seg å være mobbefrie, respektfulle og vennlige. Programmet baserer seg på nominasjonsvalg for mellomtrinnet og søknader på ungdomstrinnet for å kunne bli trivselsleder, og ved useriøse valg eller søknader, kan lærer overstyre elevene.

Statsforvalteren vurderer at skolen har mange gode intensjoner, og at ledelsen legger til rette for elevmedvirkning i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Elevinvolvering og reell medvirkning er med på å skape eierskap til skolen og forståelse for gode omgangsformer i klassemiljøet spesielt, og i skolemiljøet generelt. Likevel vurderer vi at arbeidet ikke blir sikret gjennomført. Det er ikke synlig for oss at arbeidet med elevinvolvering er et systematisk arbeid som sikrer at elevene opplever at de har reell medvirkning.

Rektor skal arbeide for at skolen praktiserer holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet.

Ledelsen forteller at skolen er i prosess med å endre seg fra tre skoler i en (én skole for hvert hovedtrinn) til én «vi-skole» med felles ansvar for alle elever, ikke bare for «mine» eller «dine» elever. I tilsynet går det fram at skolen har hatt fellesdager med ulike tema for å øke ansattes kompetanse for å skape et godt skolemiljø: «*Relasjonsledelse og relasjonskompetansen i skolen*» (Jan Spurkeland, 2020), *aksjonslæring* (2021), *Mitt Valg* og *TL-programmet* (tidligere). Etter ståstedsanalysen i 2020 ble det bestemt at *Trygt og godt skolemiljø* skulle være satsingsområde i skolen.

Våren 2021 ble det gjennom arbeid på tvers i kollegiet, utarbeidet en «*ansattestandard*» for de voksne i skolen som skal bidra til at elevene skal møte et samstemt personale når det gjelder holdninger og verdier i skolehverdagen. Standarden beskriver også hvordan de voksne skal

opptre mot hverandre og mot elevene. Skolen redegjør at ansattestandarden er et ledd i utviklingen av Svolvær skole til en «vi-skole».

Ledelsen redegjør for at det er god voksentetthet både i undervisningsøktene og i friminuttene på skolen. Tolærersystem på 1. og 2. klassetrinn og i hovedfagene på 3. og 4. trinn og ungdomstrinnet, skal legge til rette for arbeid med klassemiljøet. I klasser der det ikke er tolærersystem er det knyttet fagarbeider eller assistent til klassen. Dette gjelder for trinn der elevene er delt inn i mindre grupper for å få bedre rammebetingelser. Blant annet skal dette bidra til å fremme en positiv samhandling mellom elevene i klassen, og styrke arbeidet med klassemiljøet. Lærerne trekker fram at klasse-/trivselsregler, felles regler på trinnet, og arbeid med *Mitt valg*, er med på å styrke positiv samhandling mellom elevene i klassen.

Statsforvalteren ser at skolen har et ønske om og er i gang med å endre seg til en «vi-skole» der de ansatte ser på alle elever som deres elever, og hvor målet er å skape et trygt og godt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring for alle elever. Rektor viser gjennom sine svar og vedlagt dokumentasjon at skolen legger til rette både for felles holdninger og verdier i kollegiet, og at det i arbeidet med klassemiljøet er viktig at lærerne fremmer en positiv samhandling.

Målet er ikke at lærerne skal bli identiske, det er en umulig oppgave! Men for å skape en trygg, god og en mest mulig forutsigbar skoledag for alle elever, er felles rammer og gode rutiner for mye av arbeidet i skolen viktig (f.eks. start og slutt av skoledag og enkelttimer og utforming av arbeids-/ukeplaner for elevene).

Bemerkning: Ett av punktene i ansattestandarden omhandler lojalitetsregler med blant annet punkter om å være lojal til avgjørelser tatt i fellesskap, og å følge felles vedtatt praksis for regler, sanksjoner og inngåtte avtaler. Da er det viktig at lærerne følger opp sine «egne» regler både overfor kolleger, for elevene og for fellesskapet i skolen. Skolen bør sette søkelys på hvert enkelt punkt og evaluere (og ev. revidere) dem med jevne mellomrom.

Både elever og foresatte ga uttrykk for at det blir gitt felles sanksjoner/kollektiv straff ved hendelser i timer. Da tar lærer tilbake tid ved å korte ned på friminuttet for alle elevene. Vi presiserer at dette ikke er i tråd med skolens ordensreglement.

Plikten til å informere og involvere elever og foreldre i arbeidet med skolemiljøet. Av dette følger å gi informasjon om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde saken sin til Statsforvalteren.

På skolens hjemmeside ligger informasjon om satsingsområdene, også *Trygt og godt skolemiljø*, med lenke til Utdanningsdirektoratets side «Informasjon til elever og foreldre om skolemiljø».

Gjennom dokumentasjon fra planleggingsdagen 16. august i høst, går det fram at informasjonsplikten har vært tema i felles kollegium. I tillegg er det gitt muntlig beskjed til kontaktlærerne at hjemmene skal bli informert om dette i det første foreldremøtet denne høsten. For at det skal bli gitt riktig informasjon om tema, er skrevet Informasjon om Kap. 9a i

Opplæringsloven utarbeidet. Her kommer lovteksten om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø fram, og at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om det oppleves som trygt og godt på skolen. Videre er de fem delpliktene og dokumentasjonsplikten trukket fram, og at 9A-sak kan meldes til Fylkesmannen (nå Statsforvalteren). Skrivet inneholder også en del lenker til viktige sider både i lovverk, på Utdanningsdirektoratets sider, og til kommunens eget sted for varsling av 9A-saker (mobbeknappen). Hvordan foresatte som ikke har anledning til å komme på foreldremøtet, vil bli informert, er uklart, men enkeltlærere forteller at de har tenkt å skrive referat og sende det ut hvis det blir tid.

I samtale med foreldre og styret i FAU i det stedlige tilsynet, kom det fram at ikke alle foresatte var blitt informert om kap. 9A i høst. De forventet denne informasjonen på årets første foreldremøte en av de nærmeste dagene. Foresatte som allerede hadde hatt møtet, bekreftet at informasjonen var blitt gitt. Mobbeknappen er kjent for de foresatte, og enkelte har også brukt den.

Selv om skrivet om informasjonsplikten ikke er oppdatert etter navneendringen fra Fylkesmannen til Statsforvalteren, og at ikke alle lenkene er operative, er innholdet dekkende, og lærerne kjenner til at dette er deres oppgave i det første foreldremøtet. Vi ser at skolen ikke har et system for hvordan skolen når ut med informasjon om rettigheter og plikter etter kapittel 9A til de foreldrene som ikke har anledning til å møte på foreldremøtene. Vår vurdering er at skolen kan bli bedre til å fange opp dem som ikke var til stede, og gi denne informasjonen bredere ut. Vi finner det likevel sannsynlig at skolen informerer de foresatte om tema både i foreldremøter og på nettstedet, og vurderer at dette dekker lovkravet.

Når det gjelder elevene, klarte vi ikke å avdekke om og hvordan de har blitt informert om retten til et trygt og godt skolemiljø, og hvordan de kunne varsle eller si ifra dersom de ikke selv eller de så noen andre som ikke hadde det bra eller følte miljøet trygt og godt. Elevene ga uttrykk for at det var en nokså høy terskel for å si ifra til de voksne, fordi andre elever da kunne beskyldes dem for å være «snitcher». Statsforvalteren vil minne skolen om at dette er et tema de bør ta fatt i, for å arbeide med elevenes holdninger til det å varsle om utrygge forhold i knyttet til skolemiljø.

2.3 Våre konklusjoner

- Rektor arbeider for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet
- Skolen informerer elever og foreldre om retten til et trygt og godt skolemiljø, om skolens aktivitetsplikt og om retten til å melde en sak til Statsforvalteren
- Rektor sikrer ikke at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø

3. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

3.1 Rettslige krav

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven (heretter oppl.) § 9 A-4.

Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

Plikten til å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med.

Plikten til å gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn.

Plikten til å varsle rektor

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av, eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Skoleeier skal også varsles dersom det er ansatte som krenker elever.

Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Plikten til å undersøke alle saker

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken.

Plikten til å sette inn egnede tiltak

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken.

3.2 Våre observasjoner

*Alle som arbeider på skolen, skal ha kunnskap om at det er **elevens subjektive opplevelse** som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Derfor er det viktig at personalet har en felles forståelse om hva dette innebærer, og at begrepene «subjektive opplevelse» og «trygt og godt» er drøftet og reflektert rundt i felles kollegium.*

Egenvurderingene i RefLex viser samstemte svar både fra ledelsen og lærerne på at de lytter til og tar hensyn til elevens subjektive opplevelse i forbindelse med hendelser og opplevelser av skolemiljøet. Av dokumentasjonen går det fram at ledelsen har hatt opplæringsloven kap. 9A med tema Retten til et trygt og godt skolemiljø, Nulltoleranse og systematisk arbeid og Aktivitetsplikten på agendaen en av planleggingsdagene i høst. Videre at skolen arbeider på storsteam med å skape felles forståelse for aktivitetsplikten.

Rektor framhever at det alltid må være elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende for om elevens rett til trygt og godt skolemiljø er oppfylt. Han sier at om skolen skal kunne oppfylle aktivitetsplikten, må man alltid ta utgangspunkt i hvordan eleven selv

opplever at skolemiljøet påvirker helse, trivsel og læringsmiljø. Dette står beskrevet i «*PLAN Trygt, godt og inkluderende læringsmiljø*» (heretter også kalt PLAN) som er tatt i bruk av ledelsen.

Lærerne skriver at det er gitt informasjon om, og snakket om tema i plenum. Mange trekker fram at de har deltatt på fagdager, og at de gjennom ulike kurs som *Mitt valg*, Olweus og lignende, har hatt skolemiljø som tema. I informasjonsskrivet som kontaktlærerne skal bruke på det første foreldremøtet, kommer det fram at det er elevens subjektive oppfatning som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt. På spørsmål om de har fått opplæring i hvordan de kan se eller kjenne igjen tegn på at en elev ikke har det trygt og godt, kommer det likevel fram svært ulike svar, og påfallende mange svarer at de «ikke har fått opplæring» i tema.

Statsforvalteren ser at skolen har mange gode intensjoner og planer. Planen for godt, trygt og inkluderende skolemiljø er ikke implementert og tatt i bruk i personalet. Det er få i personalet som kjenner til innholdet i planen. Virksomhetsplanen, som tidligere inneholdt en plan for skolemiljøarbeidet, *Handlingsplan mot mobbing*, blir heller ikke framhevet av alle ansatte. Likevel finner vi at ledelsen legger til rette for at alle som jobber på skolen får og skal ha kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Aktivitetsplikten består av fem delplikter. De handler om plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det er rektors ansvar å bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle aktivitetsplikten, og for å sikre eller sørge for at de ulike delpliktene blir fulgt.

Ledelsen viser til at aktivitetsplikten er beskrevet i dokumentet «*PLAN, trygt, godt og inkluderende læringsmiljø*». Her er det definert at man skal ta utgangspunkt i elevens subjektive opplevelse. I planens årshjul står det at man hver august skal ha gjennomgang av denne planen. I årshjulet er det lagt opp til jevnlig gjennomgang av hvordan skolen skal arbeide med trygt og godt skolemiljø. Skolen har ved skolestart i år hatt gjennomgang av kap. 9A i stormøte.

Ledelsen viser til skolens utviklingsarbeid der trygt og godt skolemiljø er et satsingsområde, og har etablert *Elevtjeneste* med et *Ambulerende team*. Elevtjenesten/ambulerende team er tverrfaglig sammensatt, og de samarbeider med lærere, PPT, BUP og barnevern. Ifølge dokumentasjonen skal Ambulerende team ha et særskilt ansvar for og oppgave med å følge opp at elevene har et trygt og godt skolemiljø, og de skal følge spesielt med hvordan elevene med en særskilt sårbarhet har det. Elevtjenesten arbeider også med bevisstgjøring hos de ansatte om hva som gjør en elev særskilt sårbar. De arbeider med elever som har samspillvansker og begynnende mobbeatferd, og med elever som er mer utsatt for mobbing.

Skolen har brukt metodikken aksjonslæring, og startet skoleåret 2020/2021 med «aksjon god skolestart» der temaet var å bygge gode relasjoner som et ledd i arbeidet for et godt skolemiljø. Her planla og gjennomførte pedagogene og andre ansatte en egen aksjon i sitt

læringsmiljø. Aksjonen hadde en tidsramme på fem uker, og ble kalt «God skolestart som skal fremme godt skolemiljø».

Rektor forteller at skolen arbeider med nulltoleranse mot krenkelser som utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Han legger til grunn at de ansatte har fått kompetanseheving gjennom årlige kurs: MOSAIKK (konflikthåndtering, 2019); MITT VALG (2019/2020) og relasjonsbygging med Jan Spurkeland (2020).

Fellesnevner i våre funn under aktivitetsplikten (plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø), er mangler i skolens systematiske arbeid. Aktivitetsplikten er kjent, men handlingsrekka «ligger ikke i ryggmargen» på de ansatte. Rektor har informert personalet, det er laget «PLAN Trygt, godt og inkluderende læringsmiljø», men mange redegjør for at de «ikke har fått opplæring» i delpliktene. I det følgende er våre observasjoner av og vurderinger på hver enkelt av delpliktene i aktivitetsplikten.

Plikten til å følge med

Det er rektor som skal sikre at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet. Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det trygt og godt. Lærerne må skaffe seg informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet, og ta hensyn til at det er elevens egen subjektive opplevelse som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med.

Ledelsen forteller at de har arbeidet med organisering av skolehverdagen for å kunne følge med på en bedre måte enn tidligere. For å sikre at alle elevene har en trygg og god skolehverdag, har de ulike hovedtrinnene friminuttene sine på ulike tider gjennom skoledagen. Rektor forteller at det tidligere har vært en utfordring med organiseringen og oppfølging med voksne ute i friminutt og i overganger. Videre sier han at arbeidet med kohorter i koronatiden, har gjort at alle ansatte har sett verdien av å ha god voksentetthet ute i friminuttene og i garderobesituasjoner, slik at de på en best mulig måte kan følge med, og samtidig bygge relasjoner med elevene. Skolen har utarbeidet inspeksjons-/vaktplaner som skal dekke alle områdene på skolen. Rektor sier at «alle elever er våre elever», og ønsker at samarbeid om elevene skal føre til at skolen blir en «vi-skole» der alle følger med på alle elevene.

Gjennom intervjuer med lærerne kommer det fram at blindsoner er identifisert, og vi får et samstemt svar om at de voksne følger med både på elever som er aktive, og de elevene som går alene ute. I tillegg kommer det fram at de er spesielt oppmerksomme på overganger. Vikarer som skolen bruker, er ikke til stede bare i undervisningstiden, men skal følge opp fraværende lærers inspeksjons-/vaktplan.

I tilsynet viser ansatte til at det er gjennomgang av kap. 9A og aktivitetsplikten hver høst. De ansatte legger vekt på hva det vil si å følge med både i friminutt, overganger, undervisning og gjennom de daglige samtaleene de har med elevene. Dokumentasjon og intervjuer avdekker imidlertid at enkelte lærere fortsatt snakker om at de følger med på «mine elver», og at de

melder ifra til kontaktlærer og forventer at han/hun følger opp «sine» elever. Disse utsagnene har ikke vært avgjørende for vår konklusjon.

Når det handler om skolen innhenter informasjon om elevenes generelle opplevelse av skolemiljøet, redegjør rektor i egenvurderingen for at de gjennomfører elevundersøkelsen to ganger i året. Skolens system for å kartlegge og bearbeide resultatene er disse: resultatene for 1.-10. trinn blir sammenfattet av ledelsen, så blir den fulgt opp av en ikke-anonym trivselsundersøkelse for å kartlegge skolemiljøet. Deretter gjennomfører kontaktlærer oppfølgings-samtaler med elever eller hele klassen ved behov.

Tilsynet viser at skolen årlig gjennomfører elevundersøkelsen på 5.-10. trinn, men at de også har trivselsundersøkelser og elevsamtaler. Lærerne på mellom- og ungdomstrinnet understøtter dette, og legger til at tema trivsel også er en fast del av skole-hjemsamarbeidet. På de laveste trinnene er det ikke et fast system for å kartlegge trivselen til elevene. Lærerne bruker samtaler i løpet av skoledagen, og elev- og foreldresamtaler (kontaktmøter) to ganger i året, til dette formålet. Enkelte lager sine egne undersøkelser for de minste elevene.

Del 2 av «*PLAN Trygt, godt og inkluderende læringsmiljø*» handler om skolens forebyggende arbeid. I årshjulet er det satt opp «aktiviteter» gjennom året, blant annet relasjonskartlegginger, sosiogram og klassegjennomgang på trinnene. Dette som tidfestede verktøy for lærerne for å skaffe seg informasjon og kunnskap om elevene i arbeidet med skolemiljøet. Rektor sier igjen at planen ikke er implementert og tatt i bruk i personalet.

Ledelsen informerer oss om at de ivaretar kravet til dokumentasjon som følger av aktivitetsplikten gjennom blant annet årshjul, kontaktmøter, elevsamtaler, klasseregler og «aksjon god skolestart». I tillegg dokumenterer Elevtjenesten det de gjør av planlagte aktiviteter og tiltak for fellesskap, mestring og inkludering gjennom skoleåret. De ansatte informerer om at det som blir dokumentert gjerne er fra foreldresamtalen, og i saker hvor skolen skal gjøre undersøkelser for å sjekke ut om eleven har et trygt og godt skolemiljø. Ledelsen viser til vedlegg 10 i PLAN, og forteller at det vil være månedlig rapportering av små og store hendelser, og at dette vil være en del av dokumentasjonskravet til de ansatte.

Ledelsen redegjør for at Elevtjenesten (etablert 2018) og Ambulerende team (fra 2020) skal ta vare på de sårbare elevene. Det er ukentlige møter i elevtjenesten der man går gjennom hvilke elever dette gjelder, og hvem som følger opp eleven. Det tverrfaglig sammensatte teamet skal gi personalet bevisstgjøring og kompetanse blant annet på signaler og tegn hos elever som har samspills- eller tilpasningsvansker. De kan også veilede lærere som har enkeltklasser med utfordringer. Dette er en del av skolens utviklingsarbeid for et trygt og godt skolemiljø. Ledelsen forteller videre at det er svært god voksentetthet på skolen, og at det bare unntaksvis er færre enn to voksne i en undervisningsøkt i alle klassene.

Ledelsen informerer om at de organiserer ressursene på skolen slik at man ivaretar de sårbare elevene i mindre undervisningsgrupper, eller i aktiviteter utenfor skolen der det er naturlig. Videre at der elevene er særskilt sårbare, blir de ansatte som er rundt eleven, orientert, og de ansatte får et spesielt ansvar «til elevens beste». Disse elevene får også oftere samtaler med kjente og trygge voksne. I tillegg forteller ledelsen at skolen har forsterket

voksentegetheten daglig før skolestart, slik at mange av de sårbare elevene blir møtt av voksen som de kjenner og er trygge på.

På spørsmål om hva de ansatte oppfatter med begrepene «sårbarhet» og «særskilt sårbare barn», og om de i felles kollegium har drøftet og definert dette, er svarene svært sprikende. Enkelte redegjør for at det handler om elever som allerede er identifisert for eksempel fra PPT eller BUP, mens andre forteller om generell sårbarhet, og noen er usikre på hva det innebærer.

I samtaler og intervjuer kommer det fram at det er noen klasser som har større utfordringer med klassemiljøet enn andre, og at det i disse klassene ikke er god nok voksentegethet. Foresatte har en oppfatning av at det skal være tolærer-system i alle klassene, og var bekymret for oppfølgingen av egne (og andres) barn slik de har vært forespeilet. Enkelte lærere opplever at voksentegetheten ikke er god nok og føler at de trenger ekstra ressurser inn for å kunne ivareta og følge opp alle elevene. I situasjoner der elever utagerer i timene, vil de andre elevene i klassen sannsynligvis ikke oppleve at det er trygt og godt i klassen.

Statsforvalteren ser at rektor er i gang med et arbeid for å sikre at alle som arbeider på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Ved å tenke alternativt gjennom Elevtjenesten og Ambulerende team, viser han at skolen på denne måten spesielt skal ivareta de særskilt sårbare elevene. Skolen har planer på og oppfølging av enkeltelever som allerede har en identifisert sårbarhet, og informerer om dem på team. Dokumentasjonen viser at de ansatte er blitt informert om hvem disse barna er, og det er snakket om oppfølgingen av barna på hvert enkelt trinn.

Vi minner om at det er viktig at skolen definerer hva de legger i begrepet «særskilt sårbart barn», og at alle får en felles forståelse av dette. En elev kan være «særskilt sårbart» i kortere perioder, og kan da trenge ekstra tilsyn eller oppfølging. Mens andre er «særskilt sårbare» på bakgrunn av sykdom eller utenforliggende årsaker. Det å følge med betyr at alle ansatte skal være ekstra årvåkne på alle elever, og spesielt på barn i «særskilt sårbare» perioder, fra de kommer på skolen om morgenen til de avslutter skoledagen; i friminutt, i klassen eller på SFO. Det å følge med betyr også at de voksne skal være i forkant av hendelser som kan oppstå, og være nysgjerrige på elever som går alene.

Igjen påpeker vi at PLAN ikke er implementert og tatt i bruk i personalet, noe som gir utslag på vår konklusjon. Generelt sett følger nok de ansatte med på elever og deres trygghet i skolehverdagen, og lærerne er opptatt av elevenes beste. Vi opplever imidlertid at det er svært ulike svar på hva følge-med-plikten innebærer. Når personalet heller ikke har en felles forståelse av begrepene «særskilt sårbarhet», vil det kunne medføre at man ikke følger godt nok med på alle elever. Etter en samlet vurdering, kan vi ikke konkludere at å følge-med-plikten er sikret av rektor.

Plikten til å gripe inn

Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig. Dette handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en

slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser, og dere skal dokumentere hvordan dere griper inn.

I intervjuer og egenvurderinger i RefLex forteller ansatte om hvordan skoledagen er organisert for at det skal være oversiktlig, og at de ansatte også skal ha mulighet til å gripe inn ved hendelser og krenkelser. Både ansatte og ledelse viser til informasjon om og gjennomgang av aktivitetsplikten i personalmøter vinteren 2020 og høsten 2021, og at det er de ansattes plikt til å gripe inn. Skolen har i tillegg arbeidet med konflikthåndtering på 1.-7. trinn – MOSAIKK – høsten 2019. Kurs for personalet om *Mitt valg* og om relasjonsbygging, blir også nevnt i denne sammenhengen. De ansatte er opptatt av å løse konflikter mellom elevene på lavest mulig nivå. De viser også til at de griper inn ved å få hjelp av ambulerende team for å løse opp i konflikter. I tilsynet blir mobbknappen ansett for å være en del av det å gripe inn.

I kveldsmøtet med FAU og interesserte foresatte i forkant av tilsynsdagen, forteller noen foresatte at de ikke er helt fornøyd med skolens håndtering av uheldige situasjoner i friminuttene eller i utetid på SFO, fordi de mener at hendelser ikke blir tatt tak i umiddelbart.

Når det gjelder dokumentasjon av saker der en som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser, redegjør rektor for at skolen har ulike skjema for registrering, og at skolen melder avvik i 1310-systemet/ «Kvalitet i Vågan». Videre har skolen laget et skjema «*Små og store hendelser – MÅNEDSRAPPORT*» som skal bidra til en systematisk dokumentasjon (vedlegg 10 i PLAN). Skjemaet er nytt, og går ikke fram av tidligere Handlingsplan mot mobbing. Enkelte lærere redegjør for at dokumentasjon blir lagt på elevmappa, mens andre igjen har sin egen bok hvor der de noterer hendelser.

Statsforvalteren vil bemerke at Ambulerende team kan være et virkemiddel for å stoppe krenkelser som utestenging, baksnakking, mobbing, diskriminering og trakassering dersom det er mulig, men dette er ikke å anse som håndtering av gripe-inn-plikten, som forutsetter handling der og da. Det samme gjelder bruk av Mobbknappen. Hele personalet er ikke kjent med skjema for å registrere ulike hendelser jf. avsnittet over. Vi kan ikke se om skolen har definert hva det vil si å gripe inn og stoppe akutte hendelser, og hvordan de skal følge saken opp og dokumentere dette. Konklusjonen vår er at rektor ikke sørger for at alle ansatte griper inn etter intensjonen i lovverket.

Plikten til å varsle

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Sakens alvor bestemmer hvor raskt rektor må få varsel. Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller, for eksempel der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak eller dersom det er ansatte som krenker elever. Også her må skolen dokumentere hva som blir gjort for å varsle.

Rektor har delegert til avdelingsledere å ta imot varslene, men er tydelig på at han har det overordnede ansvaret, og at det er han, som rektor, som skal følge opp varslene. Han mener at personalet vet hvordan og til hvem de skal varsle.

Ledelsen viser til at rutineene for varling er beskrevet i «*PLAN Trygt, godt og inkluderende læringsmiljø*». Rektor vedgår at planen ikke er tatt i bruk ennå, men at arbeidet med den skal gå utover høsten. På tilsynstidspunktet er det bare noen få lærere som kjenner til at ledelsen arbeider med en ny plan. De viser heller ikke til en tidligere plan for skolemiljøarbeidet (Handlingsplan mot mobbing).

Intervjuer med ansatte og egenvurderinger i RefLex avdekker at varslingsplikten blir forstått og gjennomført svært ulikt: de er usikre på om de skal varsle i alle saker, og de gir ikke entydige svar på hvem de skal varsle til. Mange sier at de gir beskjed til kontaktlærer eller foresatte, andre igjen at de skal varsle rektor, avdelingsleder eller trykke på mobbknappen. Både ansatte og ledelse viser til at mobbknappen registrerer mobbing og krenkelser av elever på skolen.

Foresatte kjenner til Mobbknappen. Selv om enkelte foresatte har brukt den, synes det for noen å være en høy terskel for å melde via Mobbknappen. De ser det som «siste utvei» når barnet ikke har det trygt og godt på skolen, eller de mener at skolen ikke gjør det den skal.

Rektor skal varsle skoleeier om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak. I PLAN punkt 3 (side 7) står det når rektor og/eller ansatte skal melde saken til skoleeier. Det kommer ikke fram om skolen har definert hva som er alvorlige saker. Skoleeier blir varslet om alle saker: Rektor redegjør for at skoleeier er orientert om alle saker som skolen får melding om, gjennom det digitale avvikssystemet «Kvalitet i Vågan» /forsvarlig system 1310.

Gjennom tilsynet finner vi ulike og uklare varslingsrutiner, og det er ikke en felles forståelse av hvor alvorlig saken må være før de skal varsle. Vi oppfatter at det er en forståelse for at også ansatte kan bruke Mobbknappen for å varsle at elever ikke har det trygt og godt.

Slik Statsforvalteren ser det, er det stor forskjell på å gi beskjed eller fortelle om noe og å varsle. Ordet varsle betyr «advare, alarmere eller slå alarm», og har en sterkere betydning om en forpliktelse enn å gi beskjed. Skolen må ha avklart hva det vil si å varsle, og ha en tydelig rutine eller framgangsmåte for å varsle: hvilke saker de ansatte skal varsle om, hvor raskt de skal varsle og hvem de skal varsle til. Rektor må sørge for at skolen følger opp varslene. Det skal være en lav terskel for ansatte å varsle om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, det skal også skje ved mistanke, og ikke bare i alvorlige tilfeller.

Mange kjenner til at det er en plikt, og enkelte forveksler varsling med å gripe inn. Vi finner ikke at det er en kjent framgangsmåte som sikrer hurtig saksgang i varslingen som også skal sette i gang neste steg i aktivitetsplikten. På bakgrunn av våre observasjoner kan vi ikke konkludere med at rektor sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor så raskt som saken tilsier.

Bemerkning: Statsforvalteren stiller seg undrende til bruken av Mobbknappen som en del av skolens varslingsrutiner eller til plikten til å gripe inn. Mobbknappen må være et verktøy til å melde fra om krenkelser som pågår ved skolen. Dette til bruk for elever, foresatte eller andre

utenfor skolen som vil melde ifra. De ansatte skal forholde seg til aktivitetsplikten som fastslår rutinen for varsling.

Plikten til å undersøke

Så snart skolen får mistanke om, kjennskap til eller varsel om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal den straks undersøke saken nærmere for å få fram fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Det er viktig at skolen innhenter nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Skolen skal dokumentere hvordan dere undersøker saken.

18

Ledelsen svarer at skolen alltid og så snart som mulig, undersøker alle saker som blir meldt, eller dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. I de fleste tilfellene er det naturlig at det er kontaktlærer som har samtale med aktuell(e) elev(er). I tillegg blir foreldrene til eleven(e) kontaktet, og alle parter blir kalt inn til møte. Igjen viser ledelsen til PLAN der det i vedleggene ligger forslag til hvordan man kan gjennomføre samtaler i undersøkelsesfasen. Elevtjenesten kan ofte bli involvert i slike saker, og kan bistå eller veilede i undersøkelsen. Rektor viser også til kartleggingsverktøyet *Spekter* som lærerne kan bruke ved behov. I noen tilfeller, ved mistanke, blir det gjennomført ekstra og systematiske observasjoner. Disse blir loggført.

I egenvurderingene svarer lærerne vagt på spørsmålet, blant annet fordi de ikke har opplevd slike situasjoner. De tror at skolen undersøker saker nærmere, og at skolen gjør dette så snart saken er kjent. Ansatte legger vekt på at de alltid hører elevene om deres opplevelse av hvordan de har det på skolen. De framhever at dersom det har oppstått en konflikt, er det viktig å høre alle parter i en sak. Lærerne redegjør for at videre saksgang er kjent, og at det er et dokumentasjonskrav knyttet til denne delplikten.

I ettersendt dokumentasjon, ser vi at det i saker der det er atferdsvansker både på individnivå og klassenivå, fører metoden PGS (problemløsning gjennom samarbeid) og «Grønn time» (med referater) til at sakene blir kartlagt, undersøkt og fulgt opp.

Gjennom PLAN, har rektor bestemt hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle alle delplikten for å undersøke. Til tross for at denne planen ikke kjent og tatt i bruk av personalet ved tilsynstidspunktet, sannsynliggjør svarene vi fikk i tilsynet, samt ettersendt dokumentasjon, at skolen har en kjent framgangsmåte for å undersøke saker som de blir kjent med. På bakgrunn av dette konkluderer Statsforvalteren at rektor sikrer eller sørger for at denne delpliktene blir fulgt opp.

Plikten til å sette inn tiltak

Plikten til å sette inn egnede tiltak er den femte delplikten i skolens aktivitetsplikt, og den gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Skolen må velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak, og vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. I tillegg må skolen ta stilling til hva som er elevens beste slik at tiltakene blir tilpasset saken og til eleven sitt helhetlige behov. Dere skal, så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at eleven får et trygt og godt

skolemiljø. Skolen skal gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken.

Rektor forteller at skolen registrerer alle skolemiljø saker («ikke trygt og godt skolemiljø») i det kommunale 1310-systemet. Det gir også en oversikt over om skolen har utarbeidet aktivitetsplan og status i hver enkelt sak. Utskrift av registrering over flere år, er lagt ved som dokumentasjon.

I egenvurderinga i RefLex skriver både ledelsen og de ansatte at det er viktig at eleven blir hørt også når skolen skal utarbeide en aktivitetsplan for å sette i verk tiltak. Malen til aktivitetsplan og et eksempel på en utfylt plan ligger ved som dokumentasjon på at barnets stemme skal bli tatt hensyn til enten direkte eller indirekte.

De minste barna blir ofte «hørt» gjennom foreldrene. Enkelte elever vil ikke fortelle noe til skolen, men gir uttrykk for sine meninger gjennom PPT, BUP eller foresatte. I møte med foresatte og FAU går det også fram at elevene blir hørt om tiltakene. Enkelte foresatte uttrykker at de har vært fornøyd med tiltakene der aktivitetsplan har blitt utarbeidet.

Når det gjelder om tiltakene som blir valgt, er egnede og tilpasset den enkelte elevs behov, forteller ledelsen at de er tilpasset sakens omfang og type slik at det er til elevens beste. Ambulerende team (AT) kan hjelpe til med å finne riktige tiltak for eleven. Rektor mener likevel at bedre systematikk i undersøkelsesfasen, vil bidra til bedre og mer treffsikre tiltak for elevene. Han ønsker å arbeide videre med dette.

De ansatte uttrykker å være fornøyd med AT og den hjelpen de kan få av dem, men det kommer fram at enkelte ansatte er usikre på hvordan denne hjelpen fungerer (rutinene for å få hjelp fra AT), og at de bruker AT når ingen andre tiltak har fungert.

På bakgrunn av dokumentasjon og svar vi har fått i egenvurderinger og i det stedlige tilsynet, er vår konklusjon at rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

Statsforvalteren bemerker følgende: Vi ser av dokumentasjon at kap. 9A har vært tema i fellestid. Vår vurdering er likevel at skolen har en vei å gå for å få en felles og helhetlig forståelse av innholdet – hva som er skolens plikter og elevenes rettigheter. Å være nysgjerrig og oppdatert på det lovverket personalet er satt til å forvalte, er en viktig del av jobben til de ansatte. Gjennomgang og felles drøfting av ulike tema/kapitler i loven, må sees på som en del av «opplæringen» for pedagogisk personale.

Kap. 9A i lovverket handler om skolehverdagen til elevene, og danner grunnlaget for å fremme helse, trivsel og læring. Da er det viktig at skolen har drøftet og kommet fram til en felles forståelse av hva som ligger i begrepene «trygt og godt» og hva årsakene til at elever ikke opplever skolehverdagen trygg og god, kan være. Personalet må ha en omforent forståelse av at opplevelsen av ikke å ha det trygt og godt kan bunne i mange andre årsaker. Drøfting av «særskilt sårbarhet» vil være naturlig å drøfte i sammenheng med dette.

3.2 Våre konklusjoner

- Ledelsen legger til rette for at alle som jobber på skolen, får og har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø
- Rektor varsler skoleeier om alvorlige tilfeller
- Rektor sikrer at plikten til å undersøke blir fulgt etter intensjonen i lowerket
- Rektor sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt
- Rektor sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen
- Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet
- Rektor sørger ikke for at alle ansatte griper inn mot krenkelser dersom det er mulig
- Rektor sikrer ikke at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, og så raskt som saken tilsier

4. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring

4.1 Rettslige krav

Rektor skal sørge for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer behovet for tilpasset opplæring

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere behovet for tilpasset opplæring, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-10. Opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte eleven. Lærerne skal derfor, som en integrert del av opplæringen, vurdere hvordan eleven ligger an.

Rektor skal sørge for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter og gjennomfører tiltak som er tilpasset elevens evner og forutsetninger og er til elevenes beste

Lærerne skal tilpasse opplæringen til den enkelte elevens evner og forutsetninger, jf. opplæringsloven § 1-3. Dette innebærer at lærerne skal vurdere og prøve ut ulike tiltak. I vurderingen av tiltak skal lærerne legge vekt på elevens beste. For denne vurderingen er det en forutsetning at eleven blir hørt og får si sin mening, og at elevens beste blir tillagt stor vekt, jf. barnekonvensjonen art. 3 og art. 12.

Rektor skal sørge for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning

Dette er en del av undervisvurderingen i den ordinære opplæringen, med et særlig fokus på elever på de laveste trinnene i de tre grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og regning. Lærerne skal, som en integrert del av opplæringen, vurdere elevene på hvert årstrinn, slik at

de kan sette inn tiltak så tidlig som mulig, jf. opplæringsloven §§ 1-3 og 1-4, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-10.

Elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, skal raskt få egnet intensivopplæring slik at forventet progresjon blir nådd

Rektor er ansvarlig for at skolen har en bestemt fremgangsmåte for at elevene raskt får egnet intensivopplæring slik at de oppnår forventet progresjon. Skolen skal sette i gang opplæringen innen kort tid. Opplæringen er en del av den ordinære opplæringen. Den skal være kortvarig og målrettet, jf. opplæringsloven §§ 1-3 og 1-4, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-10. Rektor må følge opp at lærerne følger fremgangsmåten som er bestemt.

Skolen kan gi den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode bare hvis det er til det beste for eleven

Rektor er ansvarlig for å følge opp at eneundervisning bare skjer hvis det er til det beste for eleven. Undervisningen skal i så fall være kortvarig, jf. opplæringsloven §§ 1-3 og 1-4, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-10.

4.2 Våre observasjoner og vurderinger

Tilpasset opplæring

Rektor må sørge for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer behovet for tilpasset opplæring. Opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte eleven.

Skoleledelsen redegjør for at lærerne i den daglige kontakten med elevene skal fange opp behovet for tilpasninger. Pedagogenes undervisningsvurderinger skal gi kontinuerlig informasjon om den enkelte elevs fungering, utvikling og progresjon. Også målte prestasjoner, kartlegginger og prøver skal danne grunnlag for justeringer, samt informasjon i elevsamtaler. Det blir trukket fram at skolen har deltatt i satsingen Vurdering for læring (VFL) og har arbeidet med metodikken over en årrekke. Rektor formulerer seg ganske «rundt» og teoretisk rundt tema, og viser god kunnskap om hvordan lærer kan følge med på elevenes utvikling for å avdekke elevenes behov for tilrettelegginger. Han vedgår at dette ikke er helt på plass ennå, men at skolen er «på vei». Det kommer fram at personalet blir informert i plenum og at de også får påminnere i e-post, men ledelsen sier lite om hvordan rektor sikrer at lærerne gjør denne vurderingen.

De fleste lærerne redegjør i egenvurderingene for at vurdering av behov for tilpasninger er noe de skal gjøre; alle elever skal ha tilpasset opplæring. Det betyr at de må tilpasse etter elevenes ulike behov, blant annet nivå og vanskegrad, mengde, språklig og ev. andre behov de måtte ha. Videre at tilpasningene i størst mulig grad skal skje ved variasjon, slik at mangfoldet i klassene blir ivaretatt. Tilpasninger kan også skje gjennom organisering, og flere nevner at de får god anledning til å følge opp eller tilpasse ved å bruke deler av undervisningstiden på stasjonslæring. Noen lærere poengterer at de både gir skriftlig og muntlig undervisningsvurdering uten å beskrive nærmere hvordan de bruker den, og andre igjen redegjør for at dette bare gjelder elever med «vedtak» og at PP-tjenesten da skal være koblet til saken.

I det stedlige tilsynet kommer det ikke fram en felles forståelse for at lærerne skal tilpasse opplæringen til den enkelte elev. Enkelte tror at dette gjelder elever med vedtak, og en annen oppfatning er at det vil utløse ekstra ressurser til klassen eller eleven. Tilsynet avdekker ulike holdninger til tilpasset opplæring, og det er få som gir gode eksempler på hvordan de tilpasser for elevene i den daglige undervisningen. Vi registrerer at der er store variasjoner blant lærerne om tema. Det går heller ikke fram at vurderingen av behovet for tilpasset opplæring er en del av lærernes underveisvurdering, og at den skal være en integrert del av opplæringen.

Skolen viser til fastlagte kartlegginger i løpet av skoleåret. Ingen viser til at dette er forskriftsfestet i formålet med underveisvurderingen, og temaet har ikke vært på agendaen på lang tid selv om forskrift kap. 3 (om individuell vurdering) ble endret og gjort gjeldende fra forrige skoleår (august 2020). Vi presiserer at tilpasningene skal skje innenfor ordinær opplæring. Vår konklusjon er derfor at rektor ikke sikrer at alle lærere vurderer behovet for tilpasninger innenfor den ordinære opplæringen.

Elevmedvirkning

Rektor skal sørge for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter, og så gjennomfører tiltak som er tilpasset elevens evner og forutsetninger og er til elevenes beste. Dette innebærer at lærerne skal vurdere og prøve ut ulike tiltak.

Ledelsen trekker fram at elevene blir hørt i de ordinære vurderingspunktene som elevsamtaler (både planlagte og ved behov) og kontaktmøtene to ganger per år. I tillegg beskriver de at elevens stemme vil komme fram i fagsamtaler og i et godt skole-hjem-samarbeid. Gjennom satsingen VFL (Vurdering for læring) skal skolen også ha arbeidet med egenvurderinger, noe som skal gi elevmedvirkning i fagene. Voksnettheten i klassene skal gi rom for å gi individuell tilpassing.

Også lærerne redegjør for at eleven blir hørt i de ordinære vurderingspunktene. De forteller at de lytter til og hører elevene i klassens time, eller at de minste elevene får fortelle i daglig morgenstund eller ved avslutning av dagen. Ting elevene forteller i denne tiden, har lærerne med i bakhodet uten at det nødvendigvis blir tatt hensyn til og vurdert opp mot barnets beste. Enkelte lærere nevner at de foretar barnets-beste-vurderingen i samråd med de foresatte, andre igjen sier at elevmedvirkning er viktig for å fremme læring og forståelse ut fra alder og modenhet. Når det kommer til tiltakene, knytter lærere dem til elever med enkeltvedtak, eller at tiltak blir begrenset av tilgjengelige ressurser. Imidlertid er flere bevisst på at dette handler om å tilpasse for eksempel i mengde eller nivå.

Bare et fåtall av de vi spurte knytter spørsmålet om å høre barnet direkte i forbindelse med utbytte av opplæringa, til det å vektlegge elevens synspunkt i valg av tiltak for å gi eleven tilpassede oppgaver. At lærerne tenker på elevens beste i andre sammenhenger, er vi ikke i tvil om. I tilsynet blir satsingen og metodikken VFL i liten grad trukket fram av lærerne i denne sammenhengen. Vi finner variasjoner i omfang og bruk av metodikken, men ikke at den er en viktig del av praksis. Tiltakene varierer, og de fleste knytter dem i hovedsak til elever som har rett på spesialundervisning. På bakgrunn av funnene i tilsynet konkluderer vi med at rektor

ikke sørger for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter og gjennomfører tiltak som er tilpasset elevens evner og forutsetninger og er til elevenes beste.

Elever i risikozonen

Rektor skal sørge for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i de tre grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og regning. Dette er en del av undervisvurderingen i den ordinære opplæringen, og skolen skal ha særlig oppmerksomhet på elever på de laveste trinnene for å kunne sette inn tiltak så tidlig som mulig.

I egenvurderinger og intervjuer kommer det fram at skolen har lesing (i alle fag) som satsingsområde. Lærerne gir mange ulike svar: Skolen skal ha fokus på tidlig innsats og gjennomfører overgangsmøter mellom barnehage og skole, men også mellom de ulike hovedtrinnene. Gjennom ukentlige observasjoner og vurdering av elevarbeider vurderer lærere dette. Elever og foreldre bekrefter at det er daglig lesekvart. Årlige kartleggingsprøver, leseprøver og orddiktat på småtrinnet, er en del av vurderingen om elever blir hengende etter i lesing. Bare én lærer nevner at han/hun følger opp elever som henger etter i skriving og regning.

Ledelsen redegjør for at lærerne bruker kartleggingsprøvene Kartleggeren på 5.-10. trinn. For 1.- 4. trinn gjennomfører skolen Carlsten leseprøve, Kåre Johnsen orddiktat og M-prøvene. Rutinene for kartleggingene er beskrevet i skolens virksomhetsplan (også kalt «driftsplan») kapittel 1.1.4. og i skolens årshjul. Videre redegjør rektor for at det på småtrinnet er høy lærer-/voksentetthet (tolærersystem på 1. – 4. trinn) for å kunne fange opp og følge opp elever som blir hengende etter. Rektor trekker også fram Vågan kommunes «Språk, lese og skriveplan» (2020-2024), som skal gi gode råd om språkutviklingen for alle barn mellom 0 og 16 år.

For Statsforvalteren virker kommunens «Språk, lese og skriveplan» som et godt verktøy for arbeidet med lesing og skriving gjennom hele grunnskolen. Planen er ment som et arbeidsverktøy for alle som er involvert i barns språkutvikling. I innledningen leser vi at planen er forpliktende for alle grunnskoler i kommunen, og at ledelsen er ansvarlig for implementeringen av planen på den enkelte enhet.

Planen gir en oversikt over forventede ferdigheter hos barnet, og gode tips til lærere på ulike trinn. I tillegg har den et kapittel om barn som strever, med tips om hva barnehager og skoler kan og bør gjøre. I tilsynet er det ingen utenom ledelsen som nevner denne planen, men vi finner igjen enkeltelementer i tiltak som lærerne bruker med elevene, for eksempel «repetert lesing». Slik vi ser det, er denne planen verken implementert eller kjent for personalet ved skolen.

Vår samlede vurdering er at arbeidet skolen gjør med lesing ikke er knyttet til opplæringsloven § 1- 4 Tidlig innsats på 1. til 4. trinn. Loven er tydelig på at dette gjelder de tre grunnleggende ferdighetene lesing, skriving og regning. Resultatene etter Nasjonale prøver på 5. trinn og kartleggingsprøver, har avdekket at mange elever ikke har tilstrekkelige leseferdigheter, og satsingsområdet *Lesing i alle fag* er bestemt.

For oss synes det å være en felles holdning blant lærerne at det er viktig å sette inn tiltak tidlig for å hjelpe elever som henger etter, og enkeltlærere setter inn individuelle tiltak for elever

som sliter. Vi kan imidlertid ikke se en systematikk i arbeidet, eller sannsynlighet for at dette inngår som en integrert del av opplæringa.

Skolen viser til at de har lærerspesialist i begynneropplæring, men flere av lærerne kjenner ikke til hvem dette er og hvordan de kan benytte seg av denne kompetansen. Mange tror også at avdelingsleder 1.- 4. har med alt av tilpasset opplæring å gjøre.

Statsforvalteren finner ikke en felles praksis ved skolen som omfatter både lesing, skriving og regning, og vi vurderer at rektor ikke ivaretar kravet om å sørge for at lærerne som en integrert del av opplæringen vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning.

Intensiv opplæring

Hensikten med å vurdere om elever på 1. til 4. trinn står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, er å gi dem egnet intensivopplæring slik at forventet progresjon blir nådd. Dette skal skje raskt. Rektor er ansvarlig for at skolen har en bestemt fremgangsmåte for at elevene raskt får egnet intensivopplæring slik at de oppnår forventet progresjon. Skolen skal raskt sette i gang kortvarig og målrettet opplæring som en del av den ordinære opplæringen. Det er rektors ansvar å følge opp at lærerne følger fremgangsmåten som er bestemt.

Rektor viser til at elever som presterer dårlig på kartleggingsprøvene, ofte blir kartlagt på nytt. Da kan lærer be om vurdering av skolens spesialpedagogiske rådgiver for elever man er bekymret for. Lærer bruker da et meldeskjema og skriver rapport på elevens resultater. Spesialpedagogisk rådgiver gir tips og råd for videre arbeid med lesetreningen innenfor ordinær opplæring. Team og stor-team har anledning til å organisere seg slik at de kan sette i gang lesekurs for intensiv opplæring i mindre grupper. Rektor forteller videre om metoder, programvare og verktøy for tiltak, men redegjør ikke for hvordan lærerne skal følge opp elevene. Lærerspesialistene blir også nevnt i forbindelse med spørsmålet. Ledelsen redegjør for at de har ukentlige møter med teamene der de kan diskutere klasser eller enkeltelever, og at lærerne skal være godt kjent med hvordan de kan følge opp elevene.

Lærerne viser til at skolen tidligere har gjennomført intensive lesekurs eller hatt lesegrupper for elever på 1.- 4. trinn. Dette blir i dag fulgt opp gjennom å organisere skoletimene for eksempel i «stasjonslæring» der enkeltelever får tettere oppfølging og lesetrening. Selv om enkelte lærere forteller at elevene får tilpasset opplæring i klasserommet hele tiden, ytrer de også ønske om å gjeninnføre lesekursene. Ikke alle lærerne på småtrinnet kjenner til kravet til å følge særskilt opp på 1.- 4. trinn, men mener likevel at lærerne tilpasser undervisningen til elevenes nivå. Enkelte lærere forklarer at elever som viser tegn på behov for tilpasset opplæring, skal bli henvist til PPT!

I tilsynet avdekker vi stor variasjon om lærernes kjennskap til lovkravet om tidlig innsats for elever på småtrinnet når det gjelder lesing, skriving og regning. Lærerne «gjør sitt beste» når det gjelder å følge opp elever som sliter faglig, men ingen viser til en felles framgangsmåte for å sette inn rask og egnet intensivopplæring for elever på 1.-4. trinn. Skolen har fokus på lesing, men det kommer ikke fram hvordan skriving og regning blir fulgt opp. Lærerspesialist på

begynneropplæring er, etter det vi forstår, ikke aktiv, og mange lærere kjenner ikke til om eller hvordan de kan bruke denne ressursen. På bakgrunn av våre funn i tilsynet, finner vi at skolen ikke har en bestemt fremgangsmåte for at elevene raskt får egnet intensivopplæring slik at de oppnår forventet progresjon. Rektor sikrer ikke at lovkravet blir fulgt.

Intensiv opplæring som eneundervisning

Skolen kan gi intensiv opplæring som eneundervisning i en kort periode bare hvis det er til det beste for eleven. Rektor er ansvarlig for å følge opp at eneundervisning bare skjer hvis det er til det beste for eleven.

Verken i egenvurderingene eller i det stedlige tilsynet svarer ledelsen konkret på om og hvordan skolen gir tilbud om eneundervisning for den aktuelle målgruppa, og hvordan rektor følger opp eventuelle tiltak der eneundervisning kunne vært brukt. Imidlertid mener man fort inn på elever med vedtak om spesialundervisning eller med andre behov, for eksempel for elever med atferdsutfordringer.

De lærerne som svarer på spørsmålet gir svært forskjellige svar, og de viser ikke til en fast framgangsmåte. Det går likevel fram at lærerne vurderer intensiv opplæring som et tiltak, men da innenfor rammene de har i klasserommet eller på trinnet. Enkeltlærer skriver at det må være helt spesielle grunner for korte økter med eneundervisning. På generelt grunnlag mener lærere at de tiltak de gjør, er til elevens beste.

Alle som arbeider på 1.-4. trinn, samt rektor og avdelingsleder 1.-4. skal kjenne til at dette er tiltak som ikke krever enkeltvedtak, og at skolen må organisere seg slik at de kan sette inn tiltak innenfor ordinær opplæring. Med de få, varierte og delvis mangelfulle svar vi har fått på området, vurderer Statsforvalteren at rektor ikke følger opp at elever på 1.- 4. trinn får intensiv eneundervisning i en kort periode bare hvis det er til det beste for eleven.

4.3 Våre konklusjoner

- Rektor sikrer ikke at alle lærere vurderer behovet for tilpasninger innenfor den ordinære opplæringen
- Rektor sørger ikke for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter eller gjennomfører tiltak som er tilpasset elevens evner og forutsetninger, og er til elevens beste
- Rektor sørger ikke for at lærerne som en integrert del av opplæringen vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning
- Rektor sikrer ikke at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd
- Rektor følger ikke opp at elever får intensiv opplæring som eneundervisning i en kort periode bare dersom det elevens beste

5. Våre reaksjoner

5.1 Pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Det er kommunen som er ansvarlig for at skolen blir drevet i samsvar med regelverket, jf. opplæringsloven § 13-10. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

26

1. Plikten til å arbeide forbyggende, og informere og involvere elever og foreldre

Kommunen må sørge for at skolen forebygger brudd på retten til et trygt og godt skolemiljø for elevene ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen og læringen til elevene, jf. opplæringslova §§ 9 A-3 andre ledd, 9 A-8 første ledd og 9-1.

Kommunen må i den forbindelse se til at rektor:

- a. sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø

2. Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringslova §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1.

Kommunen må i den forbindelse se til at rektor:

- a. sikrer at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet
- b. sørger for at alle ansatte griper inn mot krenkelser dersom det er mulig
- c. sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, og så raskt som saken tilsier

3. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring

Kommunen må sørge for at skolen vurderer og følger opp den enkelte elevens utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringslova § 3-10, jf. opplæringslova §§ 1-3 og 1-4, og barnekonvensjonen art. 3 og art. 12.

Kommunen må i den forbindelse sørge for at rektor:

- a. sikrer at alle lærere vurderer behovet for tilpasninger innenfor den ordinære opplæringen
- b. sørger for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter eller gjennomfører tiltak som er tilpasset elevens evner og forutsetninger, og er til elevenes beste
- c. sørger for at lærerne som en integrert del av opplæringen vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning
- d. sikrer at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd
- e. følger opp at elever får intensiv opplæring som eneundervisning i en kort periode bare dersom det elevens beste

5.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er **31.3.2022**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

6. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Gunn Elisabeth Johannessen
(tilsynsleder)

Nina Skille
(tilsynsmedarbeider)

Vedlegg:Dokumentasjon innsendt i RefLex eller ePhorte (sikker innsending til Statsforvalteren):

- Aksjon GOD SKOLESTART - skriveramme
- Aksjon god skolestart – Eks. fra team 8
- Aktivitetsplan 9A – oppl. § 9A-4 – mal
- Aktivitetsplan 9A – utfylte eksempler fra 2019 og 2020
- Ansattstandard
- Carlsten lesetest for 2.klasse – vår 2021- resultater
- Dokumentasjon 3.klasse – melding fra foresatt til skolen
- Dokumentasjon elevsamtale – samtaleark for elev 2.klasse – eksempel
- Eksempler: utviklingssamtale for elev, rapport etter kartlegging, dagsplan TPO, ukeplan for 3. klasse, halvårsplan 3.trinn 2020/21, samtaleark for elever på småtrinn, notat fra samtale med foresatt
- Elev-/fagsamtale 10A, vår 2022 – mal
- Elevstyrt utviklingssamtale – presentasjon og tekst om framgangsmåte
- Elevtjenesten m/ambulerende team - Presentasjon 30.11.20
- Elevundersøkelsen 2020 – utskrift fra Udir (192 sider)
- Elevundersøkelsen – ståstedsanalysen 2020
- Elevundersøkelsen – ståstedsanalysen 2020 – resultater 5.-10.trinn
- Emnebeskrivelse – skolemiljø og ledelse 2021-2022
- Grunnleggende norskopplæring i Vågan kommune
- Henvendelser og registreringer 9A til skolen (utskrift fra 1310-systemet skoleår 2017/18 - 2021/22)
- Hvordan snakke med barn om ulykker og kriser (Senter for krisepsykologi)
- Informasjon fra barnehagebesøk 2021 (overgangsmøte barnehage – skole)
- Informasjon om kap. 9A – gis muntlig til elever, foresatte og ansatte
- Inspeksjons-/vaktplaner (3.-4. trinn,
- Kommunal fagdag høst -21 – fagfornyelsen og aksjonslæring – 19.08.21
- Kontaktmøteskjema – PPT – mal
- Lærerspesialistfunksjon – retningslinjer 2021-2024 – Vågan kommune
- Medarbeidersamtale – mal
- Melding til ambulerende team – mal
- Mitt valg – lenke til nettsted med undervisningsopplegg
- Notat – pilotprosjekt innføringstilbud
- Notat tilsyn – kontaktlærer u-trinn – melding til rektor
- Observasjon og samtale om mobbing – registreringsskjema (vedlegg1)
- Oppsummering etter trivselsundersøkelse- mellomtrinnet - 07.01.21
- Ordensregler Svolvær skole (vedtatt i SU 2019/2020)
- Pedagogisk rapport til PPT – mal
- PGS – problemløsning gjennom samarbeid – skjema/mal
- Plakat om skolemiljø på Tigrinja (fra Redd Barna)
- Planleggingsdag 16.08.21- presentasjon
- Plan SKU Svolvær skole 2019-20 og 2020-21
- PLAN Trygt, godt og inkluderende skolemiljø (utkast 2, datert 21.06.21)

- *PLENUM – Svolvær skole 31.08.21*
- *Refleksjonsnotat for elever 5.-7. mal*
- *Referat fra ulike møter: foreldremøte, tverrfaglig skoleteam, Elevtjenesten, om norskopplæring, «Grønn time» med tiltaksplan, elevsaker kap. 9A, oppfølging av 9A-sak,*
- *Relasjonsledelse – fagdag ved Jan Spurkeland*
- *Reguleringsvansker – metoder og tiltak i skolen (Sørlandet sykehus)*
- *Rutiner og veileder for fravær i grunnskolen 2020-2024*
- *Rutinebeskrivelse for henvisning til PP-tjenesten i Vågan*
- *Rutiner for kap. 9A ved Svolvær skole (datert 02.11.19)*
- *Rutiner for spesialundervisning i Vågan kommune*
- *Rutiner for Nasjonale prøver ved Svolvær skole*
- *Samtykkeskjema for fornyelse av sakkyndig vurdering (mal - PPT)*
- *Skjema – melding og vold og trusler*
- *Skolens og PPT sitt ansvar ved henvisning*
- *Skoleledermøte med utviklingsgruppe/ressursperson - SKUV 27.01.21*
- *Skriveramme Aksjon skolestart - mal*
- *Skriveramme for elevundersøkelsen – ståstedsanalysen 2020 – eks. 3.klasse*
- *Små og store hendelser – månedsrapport*
- *Spekter – spørreskjema til elevene - mal*
- *Språk, lese- og skriveplan 2020-2024 – Vågan kommune*
- *Storteammøte 5.11.20 – presentasjon*
- *Storteammøte 7.1.21 - presentasjon (oppfølging etter trivselsundersøkelse)*
- *Storteammøte – udatert – (Trygt og godt psykososialt arbeidsmiljø & læringsmiljø)*
- *Tilmeldingsskjema PPT Vågan - mal*
- *Tiltaksplan (tilpassa opplæring) – Vågan kommune (før tilmelding til PPT)*
- *Tiltak ved mobbing – hva gjør vi? – utdrag fra PLAN*
- *Trivselsregler klasse 3b, og for 4. trinn (jpg-bilde av klassens regler) og 4B*
- *Trivselsundersøkelser, mellomtrinn og 1B, og eksempel svar fra elev klasse1B– jpg-bilde*
- *Trivselsundersøkelse – ikke anonym – forslag (mal)*
- *Ukeplan uke 36 – eksempel klasse 3B*
- *Veiledning om aktivitetsplikt- og hvordan lage en god aktivitetsplan (Viken fylkeskommune)*
- *Velkommen til Svolvær skole*
- *Virksomhetsplan-DRIFT*
- *Årshjul august – desember 2021*

Dokumentasjon mottatt på tilsynsdagen:

- *Utkast til halvårsplan 1.semester 2021-2022 for 7.trinn*

Ettersendt dokumentasjon per 3.12.21:

- *Ambulerende team: Mål, informasjon, arbeidsmetoder*
- *Dokumentasjon på saker tatt opp i elevråd: trivselsundersøkelse, TL-aktiviteter*
- *Eks. utfylt skjema - Vold og trusler om vold*
- *Eks. Presentasjon og tolkning av Logos-resultat*
- *Eks. Tiltaksplan for elev (2.utkast)*
- *Elevtjenesten og ambulerende team (30.11.2020) – mottatt tidligere*

- *Eksempler med bruk av Problemløsning gjennom samarbeid (PGS) med tiltaksplan*
- *Felles retningslinjer: De voksne sitt ansvar UTE og INNE. Elevene sitt ansvar.*
- *Om gjennomføring av trivselsundersøkelse på mellomtrinnet 7.1.2021*
- *Referat fra A-teammøte rundt elev med atferdsproblematikk*
- *Referat fra elevrådsmøte mellomtrinnet 19.1.2021 (gjennomgang av resultater fra trivselsundersøkelsen og annen elevmedvirkning)*
- *Referat fra «Grønn time» med forslag på tiltaksplan*
- *Referat fra Oppfølgingsmøte med tiltaksplan for elev*
- *Trivselsundersøkelse – tips og råd til gjennomføring (mellomtrinn)*
- *VAKTLISTE friminutt per 10.3.2021 – 3-utkast – mellomtrinn (mottatt tidligere)*
- *Virksomhetsplan – DRIFT 2021-22 (original) med «Handlingsplan mot mobbing»*

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Fridtjof Nansens vei 11, Pb 1405, 8002 Bodø || sfnopost@statsforvalteren.no || www.statsforvalteren.no/nordland

